

ESZMETÖREDÉKEK

BERZEVICZY ÉS ADY

Van abban szimbolikus jelentőség, hogy Berzeviczy Albert koporsóját egy sárosmegyei faluba vitték: a megszállt területek Trianon után is termőföldjei és ősi kriptái maradtak a magyarságnak. Talán épen a legjobbaink abból a földből vétettek, amely nem tartozik a magyar állam politikai területéhez. Egy ország, amelynek súlypontja önmagán kívül van, amely a Hunyadiak, Rákócziak óta Arany János és Ady Endre koráig onnan kapja legnemzetibb erőforrásait, ahonnan száműzték. Mintha a francia nemzet kiválóságai Belgiumból és Svájcból támadnának...

Berzeviczy ravatalánál nemcsak két magyar haza ölelkezik, hanem két korszak is egymásra talál. Gyászolja őt a régi Magyarország, de sokat veszít benne az a modern magyarság, amelyhez Berzeviczy közelebb állott, mint az utána következő türelmetlenül konzervatív nemzedék. Berzeviczy a patriarchák nyugalmával és a született előkelőség liberalizmusával nézte Ady korát. Csak az, akinek magyar volta természetes adottság, nem pedig meghódított élmény, csak az tud fejedelmien türelmes lenni az újtőkkel szemben. Akí ősi magyarságban gyökerezik és nem tegnapi generációja a magyar kultúrának: meg nem ingathatónak érzi a hagyományok talaját és nem félti sem a maga pozícióját, sem a magyarság örök folytonosságát a fiataloktól. Herczeg Ferenc akkor lett igazán és megtámadhatatlanul, belső titkos lelkiességétől többé meg nem kísértetve, magyarrá, mikor ki tudta mondani a büvös, történelmi ígét: *Szeretem Ady Endrét.*

Berzeviczy Albertben a történelmi magyarság ösztöne sejtette meg az Ady-val való ősi rokonságot: az ő közeledése, kéznyujtása, békeszózata őszinte és nagyúri gesztus volt, nem pedig a hátsó gondolatok diplomáciai taktikája, amely csak azért békülékeny, hogy dokumentálja: nem rajta múltott az ellentétek kibékíthetlensége.

Berzeviczy magyarsága sohasem szorult rá, hogy túlhevítse érzését és tőkét kovácsoljon abból, ami nem érdem, hanem természetes és egyetlen lélekalkat. Európai volt, mert magyar volt, ellentétben azokkal, akik tudatalatti nem-magyar származásukat Európagyűlölettel és türelmetlen magyarsággal kompenzálják...

(Szeged.)

Zolnai Béla.

MÓRA FERENC EMLÉKEZETE

Részletek egy előadásból,
amelyet a szerző a Rotary
clubban tartott

Magyarországon nagyon szépen tudnak temetéseket rendezni. Móra Ferencnek is szép volt a végtisztessége. A kulturpalota előtt feketéllett a tömeg, egymásután sorakoztak föl a ravatal mellé a hivatalos szónokok, akik méltatták őt mint író, tudóst és embert. A koporsót beláthatatlan tömeg kísérte utolsó útjára. De voltak már nagyobb temetések is Magyar-